

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሒሩት መለስ

ታፈሰ ይርጋ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- ሸራተን አዲስ- አቶ ኃይሉ ንጋቱ ቀረቡ

ተጠሪዎች፡- እነ አቶ እያሱ- መገርሣ ቀረቡ

በዚህ መዝገብና በሰበር መዝገብ ቁጥር 40390 የተያዘው ክርክር ተጣምረው መታየታቸው የበታች ፍርድ ቤት በሁለት የተለያዩ መዝገቦች የሰጠውን ውሣኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያለባቸው መሆኑን ለመመርመርና ተገቢውን ውሣኔ ለመስጠት አስፈላጊ ሆኖ ስላገኘነው በዚህ መዝገብ የቀረበውን ክርክር በሰበር መዝገብ ቁጥር 40024 ከቀረበው ክርክር ጋር መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የቀረበው አመልካች የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62985 ግንቦት 14 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔና የከፍተኛው ፍ/ቤት ሌላ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 62996 ሰኔ 4 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያለባቸው በመሆኑ በሰበር ታይተው ይታረሙልኝ በማለት ነሐሴ 13 ቀን 2000 ዓ.ም እና ነሐሴ 3 ቀን 2000 ዓ.ም የተፃፉ የሰበር አቤቱታዎች በማቅረብ ሁለቱን መዝገቦች በማስከፈቱ ነው።

ክርክሩ በመጀመሪያ የታየው በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ተጠሪዎች በከላሽነት ቀርበው ተከላሽ (የአሁን አመልካች) 1996 ዓ.ም ጀምሮ በዳቦና ኬክ አዘጋጅነት ቀጥሮ ሲያሰራን ቆይቶ ነሐሴ 19 ቀን 1999 ዓ.ም የስራ ውላችንን ያላንዳት ምክንያት ያቋረጠብን በመሆኑ የስራ ውሉን አላግባብ በማቋረጡ የካሣና የስራ ስንብት ክፍያ፣ ክፍያ ለዘገየበት፣ የሰርቪስ ቻርጅ ብር 2000(ሁለት ሺህ ብር)፣ በሌሊት የሰራንበት፣ ቅዳሜና እሁድ የሰራንበት የትርፍ ሰዓት ክፍያ እና የዓመት ፈቃድ በገንዘብ ተለውጦ ከስድስት ወር ደመወዛችን ጋር ይከፈሉን የሚል ክስ አቅርበዋል።

አመልካች በተከላሽነት ቀርቦ ከስድስት ወር በፊት ያቀረቧቸው የተለያዩ የክፍያ ጥያቄዎች በይርጋ ይታገዳሉ፤ ክስ ለማቅረብ የሚያስችል የተረጋገጠ መብት የላቸውም ተብሎ ክስ ውድቅ ይደረግልን በማለት የመጀመሪያ ደረጃ መቃወሚያ ያቀረበ ሲሆን በፍሬ ጉዳይ ረገድም ከሳሾች (ተጠሪዎች) የተቀጠሩት ለተወሰነ ጊዜ ነው፤ ስብሰባና ስርግ ሲኖር እየተጠሩ ለተወሰነ ጊዜ የሰሩ ቢሆንም በተከታታይ ለሶስት ዓመት አልሰሩም፤ የሰርቪስ ቻርጅ እና የአዳሪ ክፍያ የሚከፈለው ላልተወሰነ ጊዜ ለተቀጠሩ ሰራተኞች ስለሆነ ሊጠይቁ አይገባም፤ ቅዳሜና እሁድ ለመስራታቸው ማስረጃ አላቀረቡም በማለት ተከራክሯል።

የስር ፍ/ቤት የግራ ቀኙን ማስረጃ የሰማ ሲሆን አመልካች አንድ ምስክር አቅርቦ ምስክሩ ተጠሪዎች ስራ ሲበዛ ለማቃለል የተቀጠሩና ደካማ የስራ ውጤት በማሳየታቸው የተሰናበቱ መሆኑን የመሰከረ ሲሆን ተጠሪዎች ራሳቸው በምስክርነት ቀርበው ላልተወሰነ ጊዜ መቀጠራቸውንና በተከታታይ መስራታቸውን መስክረዋል። የስር ፍርድ ቤት የግራ ቀኙን ማስረጃ መዝኖ የስራ ውሉ የተደረገው ለተወሰነ ጊዜ ነው፤ ከሳሾች (ተጠሪዎች) ያቀረቡት የስራ ስንብት ክፍያ፣ የካሣ ክፍያና የማስጠንቀቂያ ጊዜ ክፍያ ተፈፃሚነት የለውም፤ ትርፍ ሰዓት መስራታቸውን ባለማስረጃታቸው ጥያቄቸው

ተቀባይነት የለውም፤ የሰርቪስ ቻርጅ ላልተወሰነ ጊዜ ለተቀጠረ ሰራተኛ ብቻ የሚከፈል መሆኑን ተከላኝ (አመልካች) አላስረዳም፤ ይክፈል፤ የሁለት ዓመት ፈቃድ በገዝብ ቀይር ይክፈል፤ የተለያዩ ክፍያዎች ከስድስት ወር በፊት ያሉት በይርጋ ቀሪ ይሆናሉ፤ የቅዳሜና እሁድ ክፍያ በይርጋ የማይታገደውን ይክፈል በማለት ወስኗል።

በዚህ ውሳኔ ቅር በመሰኘት አመልካች የራሱን የይግባኝ ቅሬታ ተጠሪዎች ደግሞ የራሳቸውን የይግባኝ ቅሬታ በማቅረብ ሁለት የይግባኝ መዝገቦች በማስከፈት ክርክር አድርገዋል። በመጀመሪያ ተጠሪዎች በስር ፍርድ ቤት ውሳኔ ቅር በመሰኘት ያቀረቡትን የይግባኝ ቅሬታና የአመልካችን ክርክር በከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62985 የሰማው ችሎት ተጠሪዎች የተቀጠሩት ላልተወሰነ ጊዜ ነው፤ ስለሆነም የስራ ስንብት ክፍያ የካሣ ክፍያና የማስጠንቀቂያ ለእያንዳንዳቸው የሁለት ወር ክፍያ በሕገ መሰረት ተሰርቶ እንዲከፈላቸው በማለት ግንቦት 14 ቀን 2000 ዓ.ም በሰጠው ውሳኔ ወስኗል። አመልካች ያቀረበውን የይግባኝ ቅሬታና ተጠሪዎች ለይግባኙ የሰጡትን መልስ በመዝገብ ቁጥር 62996 ሰምቶ የወሰነው ሌላው የከፍተኛው ፍርድ ቤት ችሎት ቅዳሜና እሁድ የሰሩ መሆኑን ተጠሪዎች ያላስረዱ መሆኑን በመግለጽ የስር ፍርድ ቤት ቅዳሜና እሁድ ለሰሩበት ይከፈላቸው ማለቱ ተገቢ አይደለም በማለት የቅዳሜና እሁድ ክፍያ ብቻ የስር ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ በመሻር ሰኔ 4 ቀን 2000 ዓ.ም ውሳኔ ሰጥቷል።

አመልካች የከፍተኛው ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎቶች በሁለቱም መዝገብ የሰጧቸው ውሳኔዎች መሰረታዊ ስህተት እንዳለባቸው በመግለጽ እነዚህን ሁለት የሰበር መዝገቦች አስከፍቷል። አመልካች በዚህ መዝገብ ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ ተጠሪዎች ላልተወሰነ ጊዜ እንደተቀጠሩ ይቆጠራል በማለት የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62985 የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት አለበት፤ ስንብቱ ሕገ ወጥ ነው ተብሎ ካሣና ሌሎች ክፍያዎች መወሰኑ ተገቢ አይደለም በማለት ያመለከተ ሲሆን፤ አመልካች በሰበር መዝገብ ቁጥር 40390 ባቀረበው የሰበር አቤቱታ የሰርቪስ ቻርጅ የሚከፈለው ላልተወሰነ ጊዜ ለተቀጠሩ ሰራተኞች ብቻ ሆኖ እያለ ብር 2000 (ሁለት ሺህ ብር) ይክፈል መባሉ ተገቢ አይደለም፤ ስለዚህ መሰረታዊ ስህተት ያለበት ስለሆነ በሰበር ታይቶ ይታረምልኝ በማለት አመልክቷል።

ተጠሪዎች አመልካች በሁለቱም መዝገቦች ያቀረባቸውን የሰበር አቤቱታዎች በመቃወም መልስ ሰጥተዋል። ተጠሪዎች ላልተወሰነ ጊዜ የተቀጠሩና በተከታታይ ያለማቋረጥ ሲሰሩ እንደነበር የአመልካች ምስክር ገልጿል፤ ምስክሩ በስራ ድክመት ተባረሩ የሚል ቃል የሰጠ ቢሆንም ይህንን የሚደግፍ ማስረጃ አልቀረበም፤ የሰርቪስ ቻርጅ እንዲከፈለን መወሰኑ በአግባቡ ነው፤ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የለበትም በማለት በጽሑፍ ባቀረቧቸው መልሶች ተከራክረዋል።

ከስር የክርክሩ አመጣጥ፣ የከፍተኛ ፍ/ቤት ሁለት የተለያዩ ችሎቶች የተጠሪዎችንና የአመልካችን ይግባኝ መርምረው የሰጡት ውሳኔና በሰበር የተደረገው ክርክር ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም መዝገቡን መርምረናል። መዝገቡን እንደመረመርነው በከፍተኛው ፍርድ ቤት ጉዳይ ታይቶ የተወሰነበት ስርዓት በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም? የሚለውና ይግባኝ ባዮች ላልተወሰነ ጊዜ የተቀጠሩ ስለሆኑ የካሣ ክፍያ፣ የማስጠንቀቂያ ክፍያ እና ሌሎች ክፍያዎች እንዲከፈሉ የተሰጠው ውሳኔ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም? የሚሉት ጭብጦች እልባት ማግኘት ያለባቸው ሆነው አግኝተናቸዋል።

1. የመጀመሪያውን ጭብጥ በተመለከተ የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔ ቅሬታ የተሰማቸው አመልካችም ተጠሪዎችም ናቸው። ሁለቱም በውሳኔው ቅር ተሰኝተው ይግባኝ ለከፍተኛ ፍርድ ቤት አቅርበዋል። ሆኖም የከፍተኛው ፍርድ ቤት በአመልካች ቅሬታ አቅራቢነት ከተከፈተው የይግባኝ መዝገብ ቁጥር 62996 በተጠሪዎች ቅሬታ አቅራቢነት ከተከፈተው የይግባኝ መ/ቁጥር 62985 ጋር በፍትህ-ብሔር ሥነ-ሥርአት ሕግ ቁጥር 11 ንኡስ አንቀጽ 5 መሰረት በማጣመር እንዲታይ ማድረግ ሲገባው ከአንድ ውሳኔ የተነሱ ሁለት ይግባኞች በሁለት የተለያዩ ችሎቶች እንዲታዩ በመደረጋቸው እርስ በርሳቸው የሚቃረኑና አንድ ላይ ሊፈፀሙ የማይችሉ ሁለት ውሳኔዎች ተሰጥተዋል። የስነ- ስርአት ሕገ በአንድ ዘንግ ከሚመደቡ ተከራካሪዎችና በአንድ ጭብጥ ላይ የሚቀርቡ ክርክሮች ተጣምረው እንዲታዩ የሚደነግገው በተመሳሳይ ጉዳይ እና ጭብጥ የተለያዩ ችሎቶች የተለያዩ ውሳኔ እንዳይሰጡ ለመከላከልና የስራ ቅልጥፍና እና የውሳኔ ወጥነትን ለማረጋገጥ ነው። በዚህ ጉዳይ የከፍተኛው ፍርድ ቤት ሁለቱ የይግባኝ መዝገቦች ተጣምረው እንዲታዩ ባለማድረግ ተጠሪዎች ይግባኝ ባሉበት የመጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት የሰጠው ውሳኔ ተሻሽሎ የፍርድ ባለሙያነት የሆኑበት፣ አመልካች ይግባኝ ባለበት መዝገብ የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሰጠው ውሳኔ ተሻሽሎ ፍርድ ያገኘበት ሁኔታ ተፈጥሯል። የሁለቱን ችሎቶች ውሳኔዎች በጋራ አይቶ ማስተካከያ ካልተደረገ በስተቀር እርስ በርሳቸው የሚቃረኑና በአንድ ላይ ሊፈጸሙ የማይችሉ ናቸው። ስለሆነም ውሳኔው መሰረታዊ የሆነ የሥነ-ሥርአት ግድፈት ያለበት ነው።

2. ሁለተኛውን ጭብጥ በተመለከተ ተጠሪዎች በአንድ ወቅት በነበረ የስራ ብዛት ምክንያት ተቀጥረው ለተከታታይ ሲሰሩ ቆይተው ባላዩት የስራ ድክመት የተሰናቡቱ መሆኑን በመግለጽ የአመልካች ምስክር የመሰከረ መሆኑን በመመዘንና የተጠሪዎችን የምስክርነት ቃል በመመዘን ተጠሪዎች ላልተወሰነ ጊዜ የተቀጠሩ ስራተኞች ናቸው፤ የስራ ውሳኔውም የተቋረጠው ከሕግ ውጭ በሆነ መንገድ ነው በማለት የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62985 የሰጠው ውሳኔ በመዝገቡ አመልካችና ተጠሪዎች ያቀረቡትን ማስረጃ በመመዘን የሰጠውና መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የሌለበት በመሆኑ በአግባቡ ሆኖ አግኝተነዋል።

አመልካች ለተጠሪዎች መክፈል የሚገባቸውን ክፍያዎች በተመለከተም የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62985 የስራ ስንብት ክፍያ የካሣ ክፍያና የማስጠንቀቂያ ለእያንዳንዳቸው የሁለት ወር ደመወዝ በሕገ መሰረት እንዲከፍል የሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አላገኘውም። ከዚህ በተጨማሪ የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62996 የፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ለተጠሪዎች እንዲከፍል የወሰነውን የቅዳሜና እሁድ ክፍያ ብቻ በመሻር አመልካች ለተጠሪዎች ከመጋቢት 29 ቀን 1999 እስከ መስከረም 29 ቀን 2000 በወር ብር 2000(ሁለት ሺህ ብር) የሚታሰብ የሰርቪስ ቻርጅ ክፍያ፣ የሁለት ዓመት የዓመት ፈቃድ በገንዘብ ቀይሮ እንዲከፍል የሰጠውን ውሳኔ በራሱ ብቻውን ሲታይ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የሌለበት ሆኖ አግኝተነዋል።

በአጠቃላይ ጉዳዩ በፍትህብሔር ሥነ-ሥርዓት ሕግ ቁጥር 11 ንኡስ አንቀጽ 5 መሰረት ተጠቃልሎ ባለመታየቱ በሁለቱ መዝገቦች የተሰጡ ውሳኔዎች የተለያዩና እርስ በርስ የሚቃረኑ ከመሆናቸው ውጭ በይዘታቸው መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የሌለባቸው ናቸው በማለት ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62996 የሰጠው ውሳኔ የከፍተኛው ፍርድ ቤት በመዝገብ ቁጥር 62985 ከሰጠው ውሳኔ ጋር ተጣጥሞ ተፈጻሚ ሊሆን በሚችልበት ሁኔታ በማጣመር አጽንተናል። ይፃፍ።
2. ተጠሪዎች የተቀጠሩት ላልተወሰነ ጊዜ ነው ብለናል። አመልካች የተጠሪዎችን የስራ ውል ያቋረጠው የአሰሪና ስራተኛ ጉዳይ አዋጅ ቁጥር 377/96 ድንጋጌዎችን ሳይከተል ከሕግ ውጭ በሆነ መንገድ ነው ብለናል።
3. አመልካች የተጠሪዎችን ውል ከሕግ ውጭ በማቋረጡ፣
 - የስራ ስንብት ክፍያ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 40 ንኡስ አንቀጽ 2 መሰረት፣
 - የካሣ ክፍያ በአዋጅ ቁጥር አንቀጽ 377/1996 አንቀጽ 43(4)ሀ መሰረት፣
 - የማስጠንቀቂያ ጊዜ ክፍያ የሁለት ወር ደመወዳቸውን፣
 - የስድስት ወር የሰርቪስቻርጅ ክፍያ በሁለት ሺ ብር (2000) ሒሳብ
 - የሁለት ዓመት የዓመት እረፍት ፈቃድ ክፍያ በገንዘብ ተሰልቶ፣ ሊከፍላቸው ይገባል ብለናል።
4. በዚህ ፍርድ ቤት ያወጡትን ወጭና ኪሣራ ግራ ቀኝ ለየራሳቸው ይቻሉ ብለናል።

የዚህ ፍርድ ግልባጭ ተገልብጦ ከመዝገብ ቁጥር 40390 ጋር ይያያዝ። ይህ ፍርድ በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ችሎት ሚያዝያ 29 ቀን 2001 ዓ.ም በሙሉ ድምጽ ተሰጠ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/ኃ